

Ons nummer: O24.000055

Informatie raad/mededeling college

Onderwerp	Interbestuurlijk toezicht
Commissie	Bestjoer en Finânsjes
Collegebesluit d.d.	23 januari 2024
Portefeuillehouder	Michel Rietman
Team	Financiën
Adviseur	Gerda Ferbeek

Reden informatieverstrekking actieve informatie van het college

Collegebesluit

- kennis te nemen van het verslag en de brief van de provincie waarin het jaarverslag 2022 en de uitvoeringsagenda 2023-2024 van het Interbestuurlijk Toezicht zijn opgenomen;
- de raad via een actieve info op de hoogte te stellen.

Toelichting/achtergrond:

Gemeenten hebben te maken met een toezichthouder per beleidsdomein. De provincie is de toezichthouder voor ruimtelijke ordening, bouwen, milieu, huisvesting, monumenten, archieven, water & riolering en Frysk. Het Rijk blijft toezichthouder voor gemeenten op die terreinen waar provincies geen taak en expertise hebben. Dit geldt bijvoorbeeld voor onderwijswetten en sociale zaken.

De coördinatie van het IBT gaat vanaf 2024 over van Financiën naar Concerncontrol. Bij Concerncontrol vindt de zogenaamde verbijzonderde controle plaats, ook wel de derde lijnscontrole genoemd. Het IBT sluit hier goed bij aan, immers ook dit is een vorm van controle op een aantal processen in de organisatie. Het IBT vormt daarmee de zogenoemde vijfde lijnscontrole. Tussen de verbijzonderde controle en het IBT zit nog de accountantscontrole, de vierde lijnscontrole.

Op 18 juli hebben wij een brief ontvangen van Gedeputeerde Staten, waarin wij geïnformeerd worden over het jaarverslag 2022 en de Uitvoeringsagenda 2023-2024 van het IBT. Hierin is aangegeven hoe het toezicht in 2022 is uitgevoerd en wat voor inzichten dit opgeleverd heeft. Daarnaast staat in de Uitvoeringsagenda 2023-2024 aangegeven wat wij op dit gebied in 2023 en 2024 kunnen verwachten.

Er vindt separaat toezicht plaats op de financiën en het bestuur (bestuurskracht). Het laatstgenoemde toezicht vindt de laatste jaren ook op (zeer) grote afstand plaats.

Er waren onduidelijkheden over hoe om te gaan met deze brief, wat voor de nodige vertraging heeft gezorgd. Deze onduidelijkheden hebben te maken met de verwachtingen die de gemeente had over het Interbestuurlijk toezicht en hoe hiermee om te gaan. Zo werd er in ieder geval een vorm van een oordeel vanuit de provincie verwacht over de besproken processen in 2022. Dit bleek niet het geval te zijn. Daarnaast zijn er ook verwachtingen gewekt over de doorontwikkeling van het IBT, die door diverse omstandigheden bij de provincie niet waargemaakt zijn. Voorgesteld is nu dat deze verwachtingen aangegeven worden bij het eerstvolgende gesprek met de provincie, de verwachting is dat deze in de eerste helft van 2024 plaats zullen vinden. Het initiatief hiervoor ligt bij de provincie.

In het verleden stuurde de provincie jaarlijks altijd een vragenlijst die door alle gemeenten ingevuld moest worden. Daarbij moest altijd een heel aantal beleidsstukken meegestuurd worden ter onderbouwing. Op basis van de antwoorden en de toegestuurde stukken vormde de provincie vervolgens een oordeel over de verschillende wettelijke taken. Omdat er bij deze werkwijze altijd

achteraf werd beoordeeld en er geen ruimte was om bepaalde onderwerpen verder te verduidelijken, zorgde dit ervoor dat deze vorm van toezicht weinig toegevoegde waarde meer had. Er is daarom vanuit de provincie gezocht naar een nieuwe werkwijze. Met ingang van 2022 wordt het toezicht daarom anders ingestoken. Uitgangspunt is nu risicogericht maatwerktoezicht. Dit betekent dat het toezicht voor iedere organisatie anders ingestoken kan worden, dat er samen wordt gekeken naar de grootste risico's en van daaruit zullen er actieplannen of aanbevelingen worden opgesteld of gedaan.

In het jaarverslag IBT 2022 is de werkwijze kort toegelicht en een samenvatting gegeven van de werkzaamheden die er vorig jaar op dit gebied zijn uitgevoerd. Omdat er net een nieuwe werkwijze voor het IBT is ingevoerd, stond 2022 in het teken van een eerste verkenning en het opbouwen van een netwerk onderling. Er is dus over dat jaar geen oordeel gegeven over de verschillende gemeentelijke beleidsdomeinen waarover gesproken is. De uitkomsten vormen de basis voor gesprekken die daarna plaats zullen vinden. In 2023 zijn er geen uitgebreide gesprekken gevoerd, er is alleen een gesprek geweest over het beleidsdomein Frysk.

De brief van de provincie met daarin het jaarverslag 2022 en ook de Uitvoeringsagenda 2023-2024 is meegestuurd. Daarin is aangegeven dat het doel is om in deze jaren te komen tot een individueel toezichtplan voor iedere toezichtontvanger. Dit betekent dat het provinciaal toezicht voor nu nog volop in ontwikkeling is. Dit is overigens in andere provincies ook het geval. Bij een recent congres in Groningen werd door de Groningse Commissaris van de Koning René Paas stil gestaan bij het 1e lustrum van de zogenaamde Groningse aanpak: Individueel toezicht op basis van onderling vertrouwen.

Het Interbestuurlijk toezicht binnen de provincie Fryslân maakt nu een vergelijkbare ontwikkeling door van een uniforme werkwijze naar maatwerk per gemeente. De provincie wil niet meer boven de gemeente staan en gemeenten alleen beoordelen op aangeleverde stukken, maar wil samen met de gemeente kijken naar de meest risicovolle domeinen. Vervolgens willen ze ook samen toe werken naar een juiste uitvoering van deze wettelijke taken. Deze overgang heeft tijd nodig om goed ingebed te raken.

Bijlage(n)

1. Brief Gedeputeerde Staten d.d. 18 juli 2023 over jaarverslag en uitvoeringsagenda.